

РЕШЕНИЕ

№ 55

гр. Раднево, 22.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – РАДНЕВО в публично заседание на двадесет и седми април през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Асен Цветанов

при участието на секретаря Росица Д. Динева
като разглежда докладваното от Асен Цветанов Гражданско дело №
20235520100041 по описа за 2023 година

Предявени са искове с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, чл. 146, ал. 1 ЗЗП вр. чл. 143, ал. 1 ЗЗП вр. чл. 24 ЗПК и чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД.

Производството е образувано по искова молба на А. Г. М., действащ чрез пълномощника адв. М. от АК-Пловдив, срещу „Стик Кредит“ АД, с която се предявяват искове с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД и чл. 146, ал. 1 ЗЗП вр. чл. 143, ал. 1 ЗЗП вр. чл. 24 ЗПК и чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД. Ищецът твърди, че на 23.03.2021 г. е сключил с ответното дружество договор за потребителски кредит № 678761/23.03.2021 г., с който ответникът се задължил да му даде кредит в размер на 800 лв., а ищецът се задължил да върне на ответника сумата от 1115,21 лв. Твърди, че съгласно договора за кредит ГПР бил уговорен в размер на 30,15 %, а ГЛП в размер на 26,64 %, при срок на кредита от 24 месеца. Твърди, че в чл. 17 било уговорено, че ако не представи обезпечение дължи неустойка в размер на 0,9 % от стойността на усвоената сума за всеки ден, през който не е представено обезпечението. Твърди, че съгласно ал. 2 на чл. 17 неустойката се дължала месечно с всяка погасителна вноска. Твърди, че в тази връзка му била начислена неустойка в общ размер на 1576,07 лв., разпределена в 24-те месечни вноски, като общата

сума по кредита нараснала на сума от 2691,28 лв., което било видно от погасителния план. Твърди, че разпоредбата на чл. 17 от договора е нищожна като противоречаща на добрите нрави, тъй като води до нееквивалентност на престациите и е недобросъвестна, както и че същата е неравноправна клауза съгласно чл. 143, т. 5 и т. 19 ЗЗП, тъй като сумата за неустойка била в размер на 150 % от сумата по кредита и кредиторът прехвърлил кредитния риск върху него. Твърди, че платил на ответника сумата от 800 лв. главница, сумата от 315,21 лв. договорна лихва и сумата от 50 лв. неустойка, която последна сума била платена без основание. Развива съображения за нееквивалентност на престации, нарушаване на добрите нрави, неравноправност на клаузата за неустойка. Твърди, че неустойката била скрита лихва и целяла единствено облагодетелстване на кредитора. Твърди, че чл. 17 от договора била стандартна разпоредба и не била индивидуално уговорена и съответно на основание чл. 146 ЗЗП е нищожна. Твърди, че на основание нищожността клаузата за неустойка по чл. 17 от договора ответникът му дължи платената без основание сума от 50 лв., удържана за въпросната неустойка. Поради това иска от съда да постанови решение, с което да установи нищожност на клаузата за неустойка по чл. 17 от договора поради противоречие с добрите нрави и съответно нейната неравноправност и да бъде осъден ответникът да му заплати платената без основание сума в размер на 107,20 лв. /след допуснатото изменение на иска по реда на чл. 214 ГПК в последното съдебно заседание/, ведно със законната лихва от датата на исковата молба. Претендира разноски.

В срока по чл. 131 от ГПК е постъпил писмен отговор от ответника „Стик Кредит“ АД, действащо чрез адв. Н. от АК-Разград, в който взема становище за допустимост на исковите, но поддържа тяхната неоснователност. Твърди, че действително е сключен процесния договор за кредит и била отпусната на ищеца сумата от 800 лв., която била усвоена от него, и се бил задължил да я върне ведно с възнаграждение. Твърди, че договорът е сключен от разстояние през интернет, на предварително обявени общи условия. Твърди, че действително била уговорена в чл. 17 неустойка, но тя не била начислявана и събирана. Развива съображения за валидност на клаузата за неустойка, за липса на нарушение на добрите нрави при сключването на договора, както и за липса на неравноправност на клаузата за неустойка. Поради това иска от съда да се отхвърлят исковите като

неоснователни. Претендира разноски.

Съдът, като взе предвид исканията и доводите на страните, събраните по делото доказателства и съобрази разпоредбите на закона, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

С протоколно определение от 27.04.2023 г. е обявен за окончателен проекта на доклад по делото, с който на основание чл. 146, ал. 1, т. 3 и т. 4 от ГПК съдът е обявил за признати и ненуждаещи се от доказване обстоятелствата, че на 23.03.2021г. ищецът е сключил с ответното дружество договор за потребителски кредит № 678761/23.03.2021 г., с който ответникът се задължил да му даде кредит в размер на 800 лв., а ищецът се задължил да върне на ответника сумата от 1115,21 лв.; че ищецът е усвоил кредита от 800 лв.

На основание чл. 146, ал. 1, т. 5 от ГПК съдът е разпределил доказателствената тежест като е възложил на ищеца да докаже по иска с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД и чл. 146, ал. 1 ЗЗП вр. чл. 143, ал. 1 ЗЗП вр. чл. 24 ЗПК твърденията си за нарушаване на добрите нрави и неравноправност на клаузите на договора за кредит. По иска с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД с оглед отделените като безспорни и ненуждаещи се от доказване факти и при установяване на нищожност на клаузата за неустойка по чл. 17, ищецът следва да докаже, че е заплатил на ответника по процесния договор за кредит сумата от 107,20 лв. като неустойка по чл. 17 от договора. Ответникът следва да докаже насрещните си твърдения за валидност на клаузите от договора за кредит, чрез доказване на твърдените в отговора факти за това.

С оглед установените безспорни факти е видно, че ищецът е получил в заем сумата от 800 лв. и се е задължил да я върне на 24 вноски по погасителен план /л.46-47/, при падеж на първа вноска 23.04.2021 г. и падеж на последна вноска 23.03.2023 г. Уговорен е лихвен процент в размер на 26,64 % /чл.1-3 от договора/. В чл. 1-4 на договора е посочено, че годишният процент на разходите по кредита е 30,15 %.

В чл. 1-9 от договора е уговорено, че кредитът се обезпечава с поръчителство или банкова гаранция. В чл. 17-1 от договора е уговорена неустойка при неизпълнение от кредитополучателя на задължението му по чл. 17, която е предвидена в размер на 0,9% от стойността на усвоената сума

за всеки ден, през който не е предоставено договореното обезпечение. А в чл. 6 е предвидено ищецът да представи обезпечение в 3-дневен срок от сключване на договора чрез поръчителство от трето лице или банкова гаранция, които следва да отговарят на изискванията, посочени в общите условия /34-42/.

Сключеният между страните договор попада и под правната регламентация на Закона за потребителския кредит.

Съдът намира претенцията за неустойка за неизпълнение на договорно задължение за предоставяне на обезпечение в тридневен срок /чл. 17 вр. чл. 6 от договора/ за нищожна като неравноправна клауза, за която съдът следи и служебно /чл. 411, ал. 2, т. 3 ГПК, Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори/. Клаузата за предоставяне на обезпечение е нищожна, тъй като с нея се предвижда обезщетение за неизпълнението на едно акцесорно задължение – недадено обезпечение, от което пряко обаче не произтичат вреди. Косвено вредите, чието обезщетение се търси с тази неустойка са, че вземането няма да бъде събрано. Критериите дали е налице нищожност поради противоречие с добрите нрави на неустойка, се съдържат в ТР № 1 от 15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС, а именно - такава е неустойка, която е уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Неустойка за неизпълнение на акцесорно задължение, което не е свързано пряко с претърпени вреди, е типичен пример за неустойка, която излиза извън присъщите си функции (обезпечителна, обезщетителна и санкционна) и цели само и единствено постигане на неоснователно обогатяване, какъвто е настоящият случай и съответно клаузата, с която е уговорена е нищожна, поради противоречие с добрите нрави - чл. 26, ал. 1 ЗЗД (т.3 от Тълкувателно решение № 1/15.06.2010 г. на ВКС по тълк.д. № 1/2009 г., ОСТК, Р-74-2011, IV г.о.; Р-88-2010 г., I т.о.; Р-702-2008 г. II т.о.).

Така предвидената клауза за неустойка поради неизпълнение на договорно задължение за представяне на обезпечение противоречи и на чл. 21, ал. 1 ЗПК. Съгласно чл. 21, ал. 1 ЗПК всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне на изискванията на закона, е нищожна. Така, както е уговорена, неустойката е предназначена да санкционира заемателя за виновното неспазване на

договорното задължение за предоставяне на обезпечение. Задължението за обезпечаване на главното задължение има вторичен характер и неизпълнението му не рефлектира пряко върху същинското задължение за погасяване на договора за паричен заем, съобразно договора и общите условия. От съдържанието на процесния договор е видно, че размерът на уговорената неустойка възлиза на значителна част от заемната сума за срока на целия договор. Предвидено е още предварително, че неустойката ще се заплаща разсрочено, заедно със всяка вноска по договора. Съдът намира, че въведените в договора изисквания за вида обезпечение и срока за представянето му създават значителни затруднения на длъжника при изпълнението му до степен, то изцяло да се възпрепятства. Непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди за кредитора, който би следвало да прецени възможностите на заемотателя да предостави обезпечение и риска по предоставянето на заем към датата на сключването на договора с оглед на индивидуалното договаряне на договорните условия. Макар и да е уговорена като санкционна доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, неустойката е предвидена да се кумулира към погасителните вноски, по който начин се отклонява от обезпечителната и обезщетителната си функция и води до скрито оскъпяване на кредита. Включена по този начин в погасителните вноски, неустойката по същество е добавък към възнаградителната лихва и в този смисъл би представлявала сигурна печалба за заемотателя. Клаузата за неустойка изцяло противоречи на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, тъй като драстично нарушава принципа на справедливост и излиза извън обезпечителните и обезщетителните функции, които законодателят определя за неустойката. Действително няма пречка размерът на неустойката да надхвърля вредите от неизпълнението. В случая обаче няма адекватен критерий за преценка на това надвишение, доколкото се посочи, че процесната клауза обезпечава изпълнението на вторично задължение. Един вид обезпечава изпълнението на задължението за обезпечение на главното задължение. Т. е. и санкционната функция на клаузата е вън от предмета на задължението, тъй като само по себе си непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди. Основната цел на така уговорената неустоечна клауза е да доведе до неоснователно обогатяване на заемотателя за сметка на заемополучателя, до увеличаване на подлежаща на връщане сума

допълнително със значителна сума спрямо предоставената главница. Тъй като противоречието между клаузата за неустойка и добрите нрави е налице още при сключването на договора, то следва извода, че в конкретния случай не е налице валидно неустоечно съглашение и съобразно разпоредбата на чл. 26, ал. 1 във вр. с ал. 4 ЗЗД, в тази си част договорът изобщо не е породил правно действие, а нищожността на тази клауза е пречка за възникване на задължение за неустойка.

Допълнителен аргумент за нищожността на клаузата, с която е уговорена тази неустойка може да бъде изведен и от Директива 2008/48/ЕО, доколкото в случая не е спорно, че заемодателят е финансова институция. От член 8, параграф 1 от Директивата в светлината на съображение 28 става ясно, че преди сключването на договор за кредит кредиторът е длъжен да направи оценка на кредитоспособността на потребителя, като при необходимост това задължение може да включва да се направи справка в съответната база данни. В този смисъл в съображение 26 се посочва, че в условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите членки следва да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение и да приложат необходимите средства за санкциониране на кредиторите в случаите, в които те не процедират по този начин. Преддоговорното задължение на кредитора да направи оценка на кредитоспособността на кредитополучателя, доколкото цели да предпази потребителите от свръхзадлъжнялост и неплатежоспособност, допринася за постигането на целта на Директива 2008/48/ЕО, която се състои, както става ясно от съображения 7 и 9, в предвиждането в областта на потребителските кредити на пълна и наложителна хармонизация в редица ключови области, която се приема като необходима, за да се осигури на всички потребители в Съюза високо и равностойно равнище на защита на техните интереси и за да се улесни изграждането на добре функциониращ вътрешен пазар на потребителски кредити. В този смисъл и решение от 27.03.2014 г. по дело С-565/12 на СЕС по повод преюдициално запитване от френски съд. Предвид това клауза, която предвижда, че се дължи неустойка при неосигуряване на двама поръчители или банкова гаранция, което задължение става изискуемо след неизпълнение на договора за кредит, е в пряко противоречие с целта на

Директивата. На практика такава клауза прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение след като кредитът е отпуснат, като ако не го направи, дългът му нараства, тоест опасността от свърхзадлъжнялост на длъжника се увеличава. Целта е, ако има съмнение в платежоспособността на длъжника, първо да се поиска обезпечение и след предоставянето му, да се отпусне кредитът, която практика би съответствала на изискванията на Директивата. Задължение за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника преди отпускане на кредита произтича и от разпоредбата на чл. 16 от Закона за потребителския кредит. Съдът има задължение да се придържа към Директивата при тълкуването на националния закон, като той следва да се тълкува изцяло във връзка и с оглед целите на директивата. В горния смисъл е и вече утвърдената съдебна практика – определение № 1054/20.11.2019 г. по в.ч.г.д. № 1592/2019 г. на ОС-Стара Загора, определение № 1/02.01.2020 г. по в.ч.г.д. № 1684/2019 г. на ОС-Стара Загора, определение № 734/30.08.2019 г. по в.ч.г.д. № 1379/2019 г. на ОС-Стара Загора, определение № 585/16.07.2019 г. по в.ч.г.д. № 1286/2019 г. на ОС-Стара Загора, определение № 584/16.07.2019 г. по в.ч.г.д. № 1290/2019 г. на ОС-Стара Загора, определение № 574/12.07.2019 г. по в.ч.г.д. № 1282/2019 г. на ОС-Стара Загора.

С оглед на това съдът намира, че следва да се прогласи за нищожна клаузата на чл. 17 от процесния договор за кредит, с която е начислена неустойка в размер на 1576,07 лв.

По отношение на иска по чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД за връщане на недължимо платени суми за неустойката по чл. 17 от процесния договор, която съдът намери за нищожна, по съображенията по-горе, изложени именно във връзка с неоснователното обогатяване, то ищецът има право да иска връщане на недължимо платените суми за неустойката по чл. 17 от договора, поради което следва да се установи какви суми е платил ищецът за погашение на неустойката по чл. 17 от договора.

По делото е представена аналитична справка за погашенията /л.68/, от която е видно, че ответникът е погасил с плащане на ищеца от 29.04.2021 г.

сума в размер на 107,20 лв. за „начисляване на неустойка по к-т № 678761“, която сума е недължимо платена от ищеца на ответника и подлежи на връщане на основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД. Общият размер на недължимо платената сума е в размер на 107,20 лв., в какъвто размер е искът на ищеца с последното допуснато изменение на размер на иска по реда на чл. 214 ГПК в съдебно заседание на 27.04.2023 г. Поради това искът се явява основателен и ще следва също да се уважи.

По разноските:

При този изход на спора, ищецът има право на разноски, които съобразно представения списък по чл. 80 ГПК са в размер на 113,05 лв. внесена държавна такса.

Относно искането на процесуалния представител на ищеца адв. М. М. от АК-Пловдив за присъждане на адвокатско възнаграждение в хипотезата на чл. 38, ал. 2 вр. чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗАдв., съдът приема, че на процесуалния представител на ищеца следва да се определи възнаграждение в размер на 549,60 лева с ДДС за иска за по чл. 26 ЗЗД и в размер на 480 лв. с ДДС за иска по чл. 55 ЗЗД /общо сума в размер на 1029,60 лв. с ДДС/, платимо от ответника, с оглед осъществено процесуално представителство по предявения иск, на осн. чл. 38, ал. 1 т. 2 от ЗАдв. във вр. с чл. 2, ал. 2 и ал. 5 и чл. 7, ал. 2, т. 1 от НМРАВ.

Мотивиран от горното съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА за нищожна клаузата на чл. 17 от договор за потребителски кредит предоставен от разстояние № 678761 от 23.03.2021 г., сключен между А. Г. М., ЕГН *****, с адрес гр. Раднево, ул. *****, и „Стик-Кредит“ АД, ЕИК 202557159, с адрес на управление гр. Шумен, бул. „Оборище“ № 13б, на основание чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, чл. 146, ал. 1 ЗЗП вр. чл. 143, ал. 1 ЗЗП вр. чл. 24 ЗПК.

ОСЪЖДА „Стик-Кредит“ АД, ЕИК 202557159, с адрес на управление гр. Шумен, бул. „Оборище“ № 13б, да заплати на А. Г. М., ЕГН *****, с адрес гр. Раднево, ул. *****, на основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД сумата от 107,20 лв. /сто и седем лева и 20 ст./, представляваща недължимо платена сума за неустойка по чл. 17 от договор за потребителски кредит

предоставен от разстояние № 678761 от 23.03.2021 г.

ОСЪЖДА „Стик-Кредит“ АД, ЕИК 202557159, с адрес на управление гр. Шумен, бул. „Оборище“ № 13б, да заплати на А. Г. М., ЕГН *****, с адрес гр. Раднево, ул. *****, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК разноските по делото в размер на 113,05 лв. /сто и тринадесет лева и 05 ст./.

ОСЪЖДА „Стик-Кредит“ АД, ЕИК 202557159, с адрес на управление гр. Шумен, бул. „Оборище“ № 13б, да заплати на адвокат М. В. М. от АК-Пловдив, с адрес гр. Пловдив, бул. *****, на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата сумата от 1029,60 лв. (хиляда и двадесет и девет лева и 60 ст.) с ДДС за оказана безплатна правна помощ на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв.

Сумата може да бъде преведена по банкова сметка на адвокат М. В. М. от АК-Пловдив по чл. 39 ЗАдв. в банка „УниКредит Булбанк“ ЕАД, IBAN: *****.

Решението може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред Окръжен съд – Стара Загора в двуседмичен срок от връчването на препис.

Съдия при Районен съд – Раднево: _____